

ARAŞTIRMA / RESEARCH

Hemşirelik Doktora Öğrencilerinin Bilimsel Araştırmaya Yönelik Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi*Examination of Nursing PhD Students' Anxiety Levels Towards Scientific Research*Canan DEMİR BARUTCU¹, Tuğba YARDIMCI GÜREL², Hatice MERT³¹Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, Burdur²Sinop Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, Sinop³Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, İzmir**Geliş tarihi/Received:** 06.03.2021**Kabul tarihi/Accepted:** 13.05.2021**Sorumlu Yazar/Corresponding Author:****Canan DEMİR BARUTCU**, Doç. Dr.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sağlık Bilimleri
Fakültesi İç Hastalıkları Hemşireliği ABD, 15100
Burdur
E-posta: cdemir@mehmetakif.edu.tr
ORCID: 0000-0002-8430-5287**Tuğba YARDIMCI GÜREL**, Dr. Öğr. Üyesi
ORCID: 0000-0002-0306-8516**Hatice MERT**, Prof. Dr.
ORCID: 0000-0003-2449-2460Bu çalışma, 5-8 Kasım 2017'de Ankara'da
düzenlenen 5. Uluslararası 16. Ulusal Hemşirelik
Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.**Öz****Amaç:** Bu çalışmanın amacı, hemşirelik doktora öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yapmaya yönelik kaygı düzeylerinin incelenmesidir.**Gereç ve Yöntem:** Araştırma tanımlayıcı nitelikte bir araştırmadır. Araştırmaya doktora programına kayıtlı toplam 59 öğrenci katılmıştır. Veriler Ağustos-Ekim 2014 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak Büyüköztürk (1997) tarafından geliştirilen 12 maddelik "Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır. Veriler tanımlayıcı istatistik, t-testi ve Mann-Whitney U testi kullanılarak analiz edilmiştir.**Bulgular:** Çalışmaya katılan öğrencilerin %96,6'sı kadın, %45,8'i 30-34 yaş grubunda, % 66,1'i akademisyen olarak görev yapmakta ve %55,9'u yeterlik öncesindedir. Öğrencilerin toplam kaygı puanı ortalaması 24,83±5,14 olarak bulunmuştur. Çalışmaya katılan öğrenciler, %66,1'i mecbur kalmadıkça araştırma yapmak istemem ifadesine hiç katılmadıklarını, %35,6'sı ise araştırma yapmam gerektiğinde içimin sıkıldığını hissedirim ifadesine tamamen katıldıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin araştırma kaygı puanları ile medeni durum, eğitim ve meslek durumları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p > 0,05).**Sonuç:** Öğrencilerin kaygı düzeyinin ortalamasının altında olduğu söylenebilir. Sonuç olarak, hemşirelik lisansüstü programlarının müfredatında bilimsel araştırma yöntemleri dersinin standart bir ölçüt olarak zorunlu olması halinde genç akademisyenlerin bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin istendik düzeye ulaşabileceği düşünülmektedir.**Anahtar Kelimeler:** Hemşire, araştırma, lisansüstü hemşirelik eğitimi, kaygı.**Abstract****Objective:** The aim of this study is to examine the anxiety levels of nursing doctoral students towards scientific research.**Materials and Methods:** The research is a descriptive research. A total of 59 students enrolled in the doctorate program participated in the study. Data were collected between August and October 2014. The 12-item "Research Anxiety Scale" developed by Büyüköztürk (1997) was used as the data collection tool. Data were analyzed using descriptive statistics, t-test and Mann-Whitney U test.**Results:** 96.6% of the students participating in the study are women, 45.8% are in the 30-34 age group, 66.1% are academicians and 55.9% are before qualification. The students' mean total anxiety score was found to be 24.83 ± 5.14. 66.1% of the students participating in the study stated that they did not agree with the statement that I do not want to do research unless they have to, and 35.6% of them completely agree with the statement that I feel bored when I need to do research, as well. There was no significant difference between the research anxiety scores of the students and their marital status, education and occupation status (p > 0.05).**Conclusion:** It can be said that the anxiety level of the students is below the average. As a result, it is thought that if the scientific research methods course is compulsory as a standard criterion in the curriculum of nursing graduate programs, the anxiety levels of young academicians towards scientific research may reach the desired level.**Keywords:** Nursing, research, postgraduate nursing education, anxiety.

1. Giriş

Öğrencilerin doktora eğitimi sonrasında bağımsız bir şekilde bilimsel araştırmayı yönetebilme becerisine sahip olması beklenmektedir (1). Bilimsel araştırmaların gerektirdiği ölçüde teknik bilgi, beceri ve yetkinliğe sahip olmak, araştırmaya karşı olumlu tutum ve davranış geliştirmiş olmak eğitim programlarının bireylere kazandırmak istediği özelliklerden bir tanesidir (2). Araştırmacı bireylerin gelişiminde, teknik bilgi ve becerilerin yanında ilgi, istek, tutum, değer, alışkanlık ve kaygı gibi duyuşsal özellikler de önemli rol oynamaktadır. Kaygı, sayılan duyuşsal özellikler içerisinde insan davranışı üzerinde genel bir etkiye sahip olması bakımından önemlidir (3). Kaygı; üzüntü, endişe duyulan düşünce, tasa, gerginlik olarak ifade edilmiştir (4). Araştırma kaygısı; mecbur kalmadıkça araştırma yapmak istememe, araştırma yaparken kişinin kendisini rahatsız ve huzursuz hissetmesi, araştırma konusunda öz güven eksikliği ve araştırma yapmak zorunda kaldığında kişinin iç sıkıntısı yaşamaması olarak ifade edilmiştir (5,6). Griffin (2002) korku ve kaygının öğrencilerin genellikle tezlerini tamamlayamamalarına neden olduğunu ve bazı öğrencilerin tez süresince ciddi kaygı yaşadığını belirtmiştir (7). Altıok ve arkadaşları (2018) lisansüstü eğitim alan öğrencilerin araştırma kaygısının yüksek olduğunu bulmuştur (8).

Mezuniyet sonrası eğitim; hemşirelikte de bilimsel bilgi temeli oluşturma, uygulama ve araştırma alanlarında liderlik için önemli bir etken olarak kabul edilmektedir. Hemşirelikte doktora programı ile öğrenciye bağımsız araştırma yapma, bilimsel olayları geniş ve derin bir bakış açısı ile irdeleyerek yorum yapma ve yeni sentezlere ulaşmak için gerekli adımları belirleme yeteneği kazandırma hedeflenmektedir (9). Lisansüstü eğitim alan hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik olumsuz tutum geliştirmeleri ileride yapacakları çalışmaları olumsuz etkileyecektir. Lisansüstü eğitimin önemli çıktılarında/öğrenme hedeflerinden biri de bilimsel araştırma yapabilme becerisi/yetisi kazandırabilmektedir. Bu nedenle çalışma hemşirelik doktora öğrencilerinin bilimsel araştırmaya yönelik kaygı düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

2. Gereç ve Yöntem

2.1. Araştırmanın Tipi

Analitik, kesitsel özellikte olan bir araştırmadır.

2.2. Araştırmanın Örneklemi

Araştırma Ağustos-Ekim 2014 tarihleri arasında, iki devlet üniversitesinin Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Programına kayıtlı 59 doktora öğrencisi ile yapılmıştır. Örneklem alınma kriterleri; Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Doktora Programına kayıtlı olması ve araştırmaya katılmayı gönüllü olarak kabul etmesidir.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Öğrencilerin sosyo-demografik (cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, mesleği) ve eğitim dönemi olmak üzere beş sorudan oluşmaktadır.

2.3.2. Araştırma Yapmaya Yönelik Kaygı Ölçeği

Araştırmada Büyüköztürk (1997) tarafından geliştirilen "Araştırma Yapmaya Yönelik Kaygı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmaya Yönelik Kaygı Ölçeği beşli likert (1- Hiç Katılmıyorum, 2- Katılmıyorum, 3- Kararsızım, 4- Katılıyorum, 5- Tamamen Katılıyorum) tipinde yanıtlanabilen 12 maddeden oluşmaktadır. Maddelerden beş tanesi (2, 3, 4, 8 ve 11 numaralı maddeler) doğrudan kaygı durumunu yansıtmayan (olumlu) ifadelerdir. Bu maddeler ters kodlanmıştır. Bir puan en alt katılma derecesini, beş puan ise en üst katılma derecesini göstermektedir. Ölçekten en az 12, en yüksek 60 puan alınabilmektedir. Ölçekte yüksek puan yüksek kaygı düzeyini, düşük puan ise düşük kaygı düzeyini ifade etmektedir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,87$ 'dir (10). Bu çalışmada ölçeğin iç tutarlılık katsayısı $\alpha=0,75$ olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırmada kişisel bilgilerin tespiti amacıyla yüzde, frekans ve ortalama gibi tanımlayıcı istatistikler kullanılmıştır. Öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerini; cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek ve eğitim durumuna göre karşılaştırmak amacıyla Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov Smirnov ve Shapiro-Wilk testi ile belirlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde SPSS 15 istatistik paket programı kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

3. Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin %96,6' sını kadın, %45,8'i 30-34 yaş grubunda, %54,2 si evli, %66,1'i akademisyen olarak görev yapmakta ve %55,9'u yeterlik öncesindedir. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin kaygı ölçeğinden en az 13 puan en fazla 44 puan aldıkları bulunmuştur. Ölçeğin toplam puan ortalaması $24,83 \pm 5,14$ olarak bulunmuştur. Ölçekten 12-60 arası puan alındığı için öğrencilerin kaygı düzeyinin ortalamasının altında olduğu bulunmuştur. Araştırmaya katılan öğrencilerin kaygı ölçeğine verdikleri cevapların dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin %66,1'i mecbur kalmadıkça araştırma yapmak istemem ifadesine hiç katılmadıklarını, %35,6'sı araştırma yaparken kendimi genellikle rahat hissederim ifadesine hiç katılmadıklarını, %49,2'si araştırma yapmaktan büyük zevk duyarım ifadesine katılmadıklarını, %61'i araştırma yapmak bende rahatsızlığa yol açmaz ifadesine katılmadıklarını, %35,6'sı araştırma yapmam gerektiğinde içimin sıkıldığını hissederim ifadesine tamamen katıldıklarını, %54,2' si araştırma sözcüğü bile beni huzursuz etmeye yetiyor ifadesine katılmadıklarını, %45,8' i araştırma yapmak düşüncesi bile beni tedirgin eder ifadesine katılmadıklarını, %61' i araştırma yapmak benim için eğlenceli bir uğraştır ifadesine katılmadıklarını, %66,1'i araştırma yaparken kendimi genellikle huzursuz hissederim ifadesine katılmadıklarını, %27,1'i araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım ifadesine hiç katılmadıklarını, %44,1' in araştırma yaparken ortaya çıkabilecek problemler bende önemli bir endişe yaratmaz ifadesine hiç katılmadıklarını ve %54,2' si araştırma yapmak konusunda kendime güvenim yoktur ifadesine katılmadıklarını ifade etmişlerdir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin Kaygı Ölçeğine Verdikleri Cevapların Dağılımı

Maddeler	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)	n (%)
1-Mecbur kalmadıkça araştırma yapmak istemem	39 (66,1)	16(27,1)	1(1,7)	1(1,7)	2(3,4)
2-Araştırma yaparken kendimi genellikle rahat hissedirim.	21(35,6)	16(27,1)	13(22,0)	8(13,6)	1(1,7)
3-Araştırma yapmaktan büyük zevk duyuyorum.	25(42,4)	29(49,2)	3(5,1)	2(3,4)	0(0)
4-Araştırma yapmak bende rahatsızlığa yol açmaz.	11(18,6)	36(61,0)	7(11,9)	4(6,8)	1(1,7)
5-Araştırma yapmam gerektiğinde içimin sıkıldığını hissedirim.	7(11,9)	16(27,1)	10(16,9)	5(8,5)	21(35,6)
6-Araştırma sözcüğü bile beni huzursuz etmeye yetiyor.	24(40,7)	32(54,2)	2(3,4)	1(1,7)	0(0)
7-Araştırma yapmak düşüncesine bile beni tedirgin eder.	27(45,8)	27(45,8)	2(3,4)	3(5,1)	0(0)
8-Araştırma yapmak benim için eğlenceli bir uğraştır	13(22,0)	36(61,0)	9(15,3)	1(1,7)	0(0)
9-Araştırma yaparken kendimi genellikle huzursuz hissedirim.	16(27,1)	39(66,1)	3(5,1)	1(1,7)	0(0)
10-Araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım.	16(27,1)	12(20,3)	5(8,5)	15(25,4)	11(18,6)
11-Araştırma yaparken ortaya çıkabilecek problemler bende önemli bir endişe yaratmaz.	26(44,1)	3(5,1)	11(18,6)	16(27,1)	3(5,1)
12-Araştırma yapmak konusunda kendime güvenim yoktur.	25(42,4)	32(54,2)	2(3,4)	0(0)	0(0)

Tablo 2' de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin araştırma kaygı puanları arasında cinsiyete [$U=26,500$; $p>0,05$], medeni durumuna [$U=385,000$; $p>0,05$], eğitim durumuna [$U=303,500$; $p>0,05$] ve meslek [$U=322,500$; $p>0,05$] durumuna göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

Tablo 2. Araştırma Kaygı Puanlarının Cinsiyet, Medeni Durum, Meslek ve Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılması

	(n)	Araştırma Yapmaya Yönelik Kaygı Ölçeği Toplam	
		X±SS	
Cinsiyet			
Kadın	(57)	24,92 ± 5,20	
Erkek	(2)	22,00 ± 1,41	
		U	26,500
		p	0,198
Medeni durum			
Evli	(32)	24,500 ± 5,78	
Bekar	(27)	25,22 ± 4,35	
		U	385,000
		p	0,471
Eğitim durumu			
Yeterlik Öncesi	(33)	24,18 ± 4,61	
Yeterlik Sonrası	(26)	25,65 ± 5,73	
		U	303,500
		p	0,053
Meslek			
Akademisyen	(39)	24,89 ± 6,18	
Klinisyen	(20)	24,70 ± 2,05	
		U	322,500
		p	0,422

Tablo 3'te öğrencilerin mesleklerine göre kaygı ölçeğinin madde puan ortalamaları değerlendirilmiştir. Akademisyen ve klinisyen olma durumlarına göre araştırma yaparken kendini rahat hissetme, araştırma yaparken içinin sıkıldığını hissetme, araştırma yaparken kısa sürede bıkmak ve araştırma yaparken ortaya çıkan problemler endişe yaratmaz maddelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0,05$). Klinisyenlerin puan ortalamalarına bakıldığında akademisyenlere göre

araştırma yaparken kendilerini daha rahat hissetme ve araştırma yaparken ortaya çıkabilecek problemler endişe yaratmaz maddelerinde puan ortalamalarının daha düşük olduğu yani kaygı düzeylerin daha az olduğu bulunmuştur. Bunun yanı sıra akademisyenlerin puan ortalamalarına bakıldığında araştırma yapmam gerektiğinde içimin sıkıldığını hissedirim ve araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım maddelerinde klinisyenlere göre daha düşük puan aldıkları yani kaygı düzeylerinin daha düşük olduğu bulunmuştur.

4. Tartışma

Bilim insanı yetiştirirken verilen araştırma eğitiminin temelinde, bilimsel yöntem ve onun gerektirdiği teknik bilgi, beceri ve tutumları bilip sergileyebilmek ve onun bireysel ve toplumsal yaşamdaki yerini kavramak vardır (2,5,11). Bu çalışmada doktora öğrencilerinin araştırma yaparken yaşadıkları kaygının davranışa yansımaları incelenmiştir.

Çalışmamızda araştırmaya katılan öğrencilerin araştırma kaygılarının ortalamasının altında olduğu bulunmuştur. Bu bulgu istendik bir sonuçtur çünkü doktora öğrencilerinin araştırma kaygı düzeylerinin düşük olması beklenmektedir. Bilim insanı ve araştırmacı yetiştirme amacı ile kurulan enstitülerden mezun olan bireylerin bilimsel araştırma sürecini etkili bir şekilde kullanmaları ve bilgi üretimine katkı getirmeleri beklenmektedir. Bu süreçte kazandıkları bilgi, beceri ve deneyimler araştırma sürecini etkili biçimde yönetmeyi ve kaygı gibi olumsuz duygulardan arınmayı gerektirmektedir.

Çalışmamızda katılımcıların cinsiyete göre kaygı puanlarında farklılık olmadığı bulunmuştur. Benzer şekilde literatürde yapılan çalışmalarda öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerine göre kaygı durumları incelendiğinde lisansüstü eğitim yapmakta olan öğrencilerin araştırma kaygı puanlarının cinsiyet açısından istatistiksel olarak anlamlı bir biçimde değişmediği saptanmıştır (2,5,11,12).

Çalışmamızda akademisyen ve klinisyenler arasında kaygı puanları açısından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Çalışmamızdan farklı olarak lisansüstü öğrencilerin meslekleri açısından araştırma kaygı puanları değerlendirildiğinde üniversitede çalışan araştırma

Tablo 3. Öğrencilerin Mesleklerine Göre Kaygı Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Maddeler	Akademisyen	Klinisyen	İstatistiksel analiz	
	(n:39)	(n:20)	U	p
	X±SS	X±SS		
1-Mecbur kalmadıkça araştırma yapmak istemem	1,58 ± 1,04	1,30 ± 0,47	355,000	0,500
2-Araştırma yaparken kendimi genellikle rahat hissedirim.	2,46 ± 1,16	1,65 ± 0,81	234,500	0,010*
3-Araştırma yapmaktan büyük zevk duyarım.	1,76 ± 0,77	1,55 ± 0,60	336,000	0,335
4-Araştırma yapmak bende rahatsızlığa yol açmaz.	2,15 ± 0,93	2,05 ± 0,68	379,500	0,848
5-Araştırma yapmam gerektiğinde içimin sıkıldığını hissedirim.	2,76 ± 1,38	4,30 ± 1,12	159,000	0,000*
6-Araştırma sözcüğü bile beni huzursuz etmeye yetiyor.	1,64 ± 0,70	1,70 ± 0,47	348,000	0,444
7-Araştırma yapmak düşüncesi bile beni tedirgin eder.	1,66 ± 0,89	1,70 ± 0,47	332,000	0,302
8-Araştırma yapmak benim için eğlenceli bir uğraştır	2,00 ± 0,72	1,90 ± 0,55	367,000	0,672
9-Araştırma yaparken kendimi genellikle huzursuz hissedirim.	1,87 ± 0,65	1,70 ± 0,47	345,000	0,386
10-Araştırma yaparken kısa zamanda bıkarım.	2,48 ± 1,43	3,65 ± 1,42	235,000	0,011*
11-Araştırma yaparken ortaya çıkabilecek problemler bende önemli bir endişe yaratmaz.	2,92 ± 1,32	1,50 ± 1,10	169,000	0,000*
12-Araştırma yapmak konusunda kendime güvenim yoktur.	1,56 ± 0,59	1,70 ± 0,47	331,000	0,280

*p<0,05

görevlilerinin kaygı düzeyleri herhangi bir işte çalışmayanlar ile üniversite dışında görevli olan katılımcılara göre daha düşük olduğu bulunmuştur (11). Çalışma sonucumuzun farklı çıkmasının nedeni araştırma görevlisi olarak çalışan katılımcıların daha fazla araştırma ortamında bulunmaları olarak yorumlanmıştır. Bunun yanı sıra üniversite dışında çalışan ve herhangi bir işte çalışmayan katılımcıların kaygı düzeylerinin daha yüksek olması, onların kendilerini araştırmaya yeterince zaman ayıramadıklarını düşünmelerinden ya da araştırma becerilerinde yetersizlik hissetmelerinden kaynaklanabileceği belirtilmiştir (11). Bunun nedeni çalışmaya katılan akademisyen sayısının klinisyen sayısından fazla olması nedeniyle homojen bir dağılım olmamasından kaynaklanabileceği düşünülmüştür. Aynı zamanda öğrencilerin yaptıkları mesleğin araştırma kaygısını etkilemediği bunun nedeni olarak aldıkları doktora eğitimin kaygı düzeylerini eşit oranda etkilediği düşünülmüştür.

Araştırma sonucuna göre katılımcıların araştırma kaygıları "düşük" olarak bulunmuştur. Çelik ve arkadaşlarının (2014) hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı puan ortalamalarının orta düzeyde olduğu, tanıtıcı özellikleri ile araştırmaya yönelik kaygı ölçeği puan ortalamaları arasında istatistiksel anlamlı farklılık olmadığı saptanmıştır (p>0,05). (13). Rezaei ve Zamani-Miandashti (2013) lisansüstü öğrencilerin araştırma yapmaya ilişkin kaygı düzeyinin orta düzeyde olduğu bulunmuştur (14). Aynı şekilde Merç'in (2016) öğrencilerde araştırma yapma kaygısını inceledikleri çalışmasında öğrencilerin orta düzeyde araştırma yapma kaygısı bulunduğu, cinsiyetin ve daha önce yayın yapma deneyiminin araştırma yapma kaygısını etkilemediği, bulunmuştur (15). Saracaloğlu (2008) lisansüstü eğitim alan öğrencilerin araştırma yeterliklerinin; bilimsel araştırmaya yönelik kaygıları ve tutumları ile olan ilişkisini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada öğrencilerin araştırma kaygısı üniversiteler, öğrenim durumuna ve statülerine göre farklılaşırken, enstitülere, cinsiyete, araştırma deneyimine, araştırma yöntemleri, istatistik ve ölçme-değerlendirme dersleri alma durumuna göre değişmediği bulunmuştur (11). Şenel ve arkadaşlarının (2017) beden eğitimi ve spor alanında yüksek

lisans ve doktora derecesi alan öğrencilerin araştırmayla ilgili kaygı düzeylerinin incelenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada öğrencilerin araştırma kaygı düzeylerinin orta düzey olduğu bulunmuştur (16). Saracaloğlu, Varol ve Ercan (2005) tarafından yapılan araştırmada lisansüstü eğitim yapmakta olan gençlerin araştırma kaygısı "orta düzeyde" bulunmuştur (2). Çalışmamız Yılmaz ve Çokluk (2010) tarafından fen- edebiyat fakültesi mezunlarının araştırma kaygı düzeylerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışma sonucuna göre katılımcıların araştırma kaygıları cinsiyet, yaş, üniversite, lisans programı, istatistik dersi alma durumu ve lisans bitirme tezi / proje yapma durumuna göre değişmediği bulunmuştur (17). Çalışmamız öğrencilerin sosyo-demografik özellikleri ile kaygı puanları arasında farklılık bulunmaması ve kaygı puan ortalamalarının orta düzeyde olması açısından literatürle benzer sonuçlar bulunmuştur.

Çalışma sonucumuzdan farklı olarak literatürde lisansüstü öğrencilerinin araştırmaya yönelik kaygı ve yeterlilik düzeylerinin incelendiği çalışmada lisansüstü eğitim gören öğrencilerin araştırma kaygısının yüksek olduğu bulunmuştur (8). Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz (2005)' in yaptığı çalışmada birçok öğrencinin istatistik ve araştırma derslerinde yüksek kaygı düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir (5). Büyükoztürk (1997)'ün yaptığı araştırmada, üniversite öğrencilerinin araştırma üretimine yönelik tutumlarının olumsuz olduğu bulunmuştur (10). Yapılan çalışmaların aksine çalışmamızda öğrencilerin araştırmaya yönelik kaygı durumlarının ortalamasının altında olduğu bulunmuştur. Bunun nedeni olarak farklı örneklem grubunun olması, literatürde yapılan bazı çalışmalarda yüksek lisans öğrencilerinin de çalışmaya dâhil edilmesi, öğrencilerin aldıkları derslerin ve eğitimin farklı olması, öğrencilerin stresle baş etme yeteneklerinin ve kaygı durumunu yönetebilme becerilerinin farklı olması düşünülmüştür. Aynı zamanda çalışmamızda sadece doktora öğrencileri örnekleme dâhil edildiği ve yüksek lisans eğitimlerinde araştırma dersini müfredatları gereği aldıkları için bilginin içselleştirilmesi nedeni ile kaygı durumlarının ortalamasının altında çıkmış olabileceği düşünülmektedir. Araştırmamızda örneklem sayısının az olması nedeniyle araştırma sonucu genellenemez. Maschi ve arkadaşlarının (2013) sosyal hizmet

öğrencilerinde araştırma kaygısı ve öz-yeterlik düzeyini inceledikleri çalışmada öğrencilerin araştırma ile ilgili kaygılarını azaltmak için eğitimcilerin kullanabileceği stratejiler arasında, destekleyici bir sınıf iklimi yaratmak, duygusal, bilişsel ve eylem odaklı faaliyetler sağlamak ve stratejik zamanlama kullanmak olarak belirtmişlerdir (18). Çalışmamızda öğrencilerin öz-yeterlik durumları incelenmediği için sadece kaygı boyutuyla karşılaştırma yapılmıştır. Benzer şekilde eğitimcilerin destekleyici bir öğrenme ortamı yaratmalarının öğrencilerin araştırma kaygı düzeyini azaltacağı düşünülmektedir. Doktora eğitiminin olmazsa olmazlarından biri olan araştırma yapma, süreci takip etme becerisinin, bu süreçte kazanılması gereken yeterliklerden biri olduğu düşünülmektedir. Araştırma yeterliği, ancak sistemli ve uzun dönemli bir araştırma eğitimi ile kazandırılabilir. Araştırma eğitimi, araştırma yapabilmek ya da yapılan araştırmalardan etkin bir biçimde yararlanabilmek için gerekli bilgi ve beceri ile bilimsel tutum ve davranışların kazandırılmasını amaçlayan bir eğitimidir (19). Öğrencilerin danışman eğitimi ya da akran desteği gibi öğrenme ortamlarını iyi değerlendirmesi araştırma yapma kaygısını azaltabilir.

5. Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonucuna göre hemşirelikte doktora yapan öğrencilerin kaygı düzeylerinin ortalamadan düşük olması araştırma konusunda kendilerine güvendiklerini ve bu konuda doktora eğitiminde kazandırılmak istenen yeterliliklere ulaştıklarını göstermektedir. Bu yeterliliğe ulaşmalarının hemşirelik lisansüstü programlarının müfredatında bilimsel araştırma yöntemleri dersinin zorunlu olarak yer alması ile mümkün olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda bu tür eğitimler tüm lisansüstü programlarda yaygınlaştırılarak ve devamlılığı sağlanarak öğrencilerin kaygıları etkin biçimde yönetilebilir. Ayrıca, lisansüstü öğrencilerinin araştırma ile ilgili çeşitli kurs, seminer ve konferans gibi etkinliklere katılarak birikimlerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

6. Alana Katkısı

Doktora öğrenimi bilimin ilerlemesi ve yükseköğretimdeki eğitimin kalitesi açısından önemli bir yere sahiptir. Çalışma sonuçlarının; doktora öğrenimi süresince öğrencilerin araştırma yaparken yaşadıkları zorlukları saptanması açısından literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için kurum izni ve Üniversitenin Girişimsel Olmayan Araştırmalar Etik Kurul'undan etik kurul izni (24.07.2014 tarih ve 1626-GOA protokol numaralı 2014/25-09 karar numaralı) alınmıştır. Öğrenciler araştırma hakkında bilgilendirilmiş ve onamları alınmıştır.

Çıkar Çatışması

Bu makalede herhangi bir nakdi/aynı yardım alınmamıştır. Herhangi bir kişi ve/veya kurum ile ilgili çıkar çatışması yoktur.

Yazarlık Katkısı

Fikir/Kavram: CDB, TYG, HM; **Tasarım:** CDB, TYG, HM; **Denetleme:** CDB, TYG, HM; **Kaynak ve Fon Sağlama:** CDB, TYG, HM; **Malzemeler:** CDB, TYG, HM; **Veri Toplama ve/veya İşleme:** CDB, TYG, HM; **Analiz/Yorum:** CDB, TYG, HM; **Literatür Taraması:** CDB, TYG, HM; **Makale Yazımı:** CDB, TYG, HM; **Eleştirel İnceleme:** CDB, TYG, HM.

Kaynaklar

1. Keskinlik SB, Ertürk A. Eğitim bilimleri doktora öğrencilerinin istatistiksel bilgi yeterlilikleri. Ahi Evran Üniversitesi Kirşehir Eğitim Fakültesi Dergisi [Internet]. 2009 [cited 2020 March 12];10(1):141-51. Available from: <https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59520/855976>
2. Saracaloğlu AS, Varol SR, Ercan İE. Lisansüstü eğitim öğrencilerinin bilimsel araştırma kaygıları, araştırma ve istatistige yönelik tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi [Internet]. 2005 [cited 2019 April 3];1(17):187-99. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/deubefd/issue/25433/268360>
3. Bayar V, Bayar A, Egmir E, Ödemiş Sİ, Kayır G. Lisansüstü eğitimi alan öğrencilerin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı düzeyleri. VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu Bildiriler Kitabı. Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yayını [Internet]. 2013: [cited 2020 April 18];6:90-96. Available from: https://egitim.sakarya.edu.tr/sites/egitim.sakarya.edu.tr/file/ULES-Lisansustu_egitim_cilt11.pdf
4. tdk.gov.tr [Internet]. Türk Dil Kurumu, 2020 [cited 2020 Nov 21]. Available from: http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a5375e8aa5519.12630910
5. Çokluk Bökeoğlu O, Yılmaz K. Üniversite öğrencilerinin eleştirel düşünmeye yönelik tutumları ile araştırma kaygıları arasındaki ilişki. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi [Internet]. 2005 [cited 2019 April 22];41:47-67. Available from: <https://pegem.net/dosyalar/dokuman/673-20110606112825-3-cokluk.pdf>
6. Higgins CC, Kotrlık JW. Factors associated with research anxiety of university human resource education faculty. Career and Technical Education Research [Internet]. 2006 [cited 2020 September 22];31(3):175-99. Available from: <https://scholar.lib.vt.edu/ejournals/CTER/v31n3/pdf/higgins.pdf>
7. Griffin BW. Graduate student self-efficacy and anxiety toward the dissertation process. a sample report for the mini-research project form. Advanced Educational Research [Internet]. 2002 [cited 2018 September 22];6-9. Available from: http://www.bwgriffin.com/gsu/courses/edur9131/activities/EDUR_9131_sample_research_study_dissertation_process.pdf
8. Altıok S, Yükseltürk E, Üçgül M. Lisansüstü öğrencilerinin bilimsel araştırmaya ilişkin yeterlikleri ve araştırmaya yönelik kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi [Internet].2018 [cited 2020 September 22];8(2), 348-367. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1711766>
9. Ergöl Ş. Türkiye'de Yükseköğretimde Hemşirelik Eğitimi. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi [Internet]. 2011 [cited 2020 September 13];1(3): 152-5. Available from: <https://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423939207.pdf>
10. Büyükoztürk Ş. Araştırmaya yönelik kaygı ölçeğinin geliştirilmesi. Eğitim Yönetimi [Internet]. 1997 [cited 2015 December 4];3(4): 453-64. Available from: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/108609>
11. Saracaloğlu AS. Lisansüstü öğrencilerin akademik güdülenme düzeyleri, araştırma kaygıları ve tutumları ile araştırma yeterlikleri arasındaki ilişki. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi [Internet]. 2008 [cited 2015 October 15];5(2): 179-208. Available from: http://efdergi.yyu.edu.tr/uploads/a_saracoglu-1542115131.pdf
12. Büyükoztürk Ş. Araştırmaya yönelik kaygı ile cinsiyet, araştırma deneyimi ve araştırma başarısı arasındaki ilişki. Eğitim ve Bilim [Internet]. 1999 [cited 2015 October 15];23(112):29-34. Available from: <http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5328>
13. Çelik S, Önder G, Durmaz K, Yurdusever Y, Uysal N. Hemşirelik öğrencilerinin bilimsel araştırma yapmaya yönelik kaygı ve tutumlarının belirlenmesi. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi [Internet]. 2014 [cited 2016 October 15];1(2):23-31. Available from: https://www.researchgate.net/publication/276106064_Hemşirelik_Oğrencilerinin_Bilimsel_Araştırmaya_Yönelik_Kaygı_Ve_Tutumlarının_Belirlenmesi/link/565f50aa08ae4988a7beca34/download

14. Rezaei M, Miandashti N. The relationship between research self-efficacy, research anxiety and attitude toward research: a study of agricultural graduate students. *Journal of Educational and Instructional Studies in the World* [Internet]. 2013 [cited 2017 March 15]; 3(4): 69-79. Available from: <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/116392/makaleler/3/4/arastirmax-relationship-between-research-self-efficacy-research-anxiety-and-attitude-toward-research-study-agricultural-graduate-students.pdf>
15. Merç A. Research anxiety among Turkish graduate ELT students. *Current Issues in Education* [Internet]. 2016 [cited 2017 March 15]; 19(1). Available from: <https://eric.ed.gov/?id=EJ1093268>
16. Senel E, Yıldız M, Ulas M, Sahan H. The examination of research-related anxiety of students taking master and doctorate degree in the field of physical education and sports. *The Sport Journal* [Internet]. 2017 [cited 2019 Jan 5];1-9. Available from: <https://thesportjournal.org/article/the-examination-of-research-related-anxiety-of-students-taking-master-and-doctorate-degree-in-the-field-of-physical-education-and-sports/>
17. Yılmaz K, Çokluk Ö. Fen - Edebiyat Fakültesi mezunlarının araştırma kaygı düzeyleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi* [Internet]. 2010 [cited 2019 Feb 26]; 10(1):1-9. Available from: <https://dergipark.org.tr/pub/aibuefd/issue/1498/18120>
18. Maschi T, Wells M, Slater GY, MacMillan T, Ristow J. Social work students' research-related anxiety and self-efficacy: research instructors' perceptions and teaching innovations, *Social Work Education* [Internet]. 2013 [cited 2020 Feb 7];32:6, 800-17. Available from: <https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/02615479.2012.695343>
19. Özmen ZM, Güç FA. Doktora eğitimi ile ilgili yaşanan zorluklar ve baş etme stratejileri: durum çalışması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* [Internet]. 2013 [cited 2020 Feb 18];3(3):214-9. Available from: <https://dergipark.org.tr/en/pub/highereducsci/issue/61482/918042>